

Aan Provinciale Staten

DATUM	28-6-2022	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	Bedrijfsvoering	COMMISSIE	BEM
STELLER	Lex Duller	TELEFOONNUMMER	06 2891 8817
NUMMER	UTSP-54389233-9	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk

Onderwerp Statenbrief:

Uitkomsten meicirculaire provinciefonds 2022

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Vanuit de meicirculaire 2022 volgen financiële bijstellingen die betrekking hebben op de algemene uitkering van het provinciefonds, decentralisatie-uitkeringen en de opbrengsten motorrijtuigenbelasting. Voor de provincie Utrecht is over de jaren 2022 tot en met 2026 is cumulatief sprake van een positief effect van € 184,571 miljoen ten opzichte van de decembercirculaire 2021. In de provinciale Kadernota 2023-2026 was reeds rekening gehouden met een positief effect vanuit deze circulaire. Ten opzichte van de daarin opgenomen bedragen is alsnog sprake van een positief cumulatief effect van € 63,132 miljoen. Het structureel positief saldo in 2026 bedraagt na verwerking van de Meicirculaire € 27,3 miljoen. In de Kadernota gingen we nog uit van € 9,4 miljoen.

Inleiding

Op 31 mei jl. is de meicirculaire provinciefonds 2022 gepubliceerd door het ministerie van BZK. De provincies ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over de provinciefondsuitkeringen:

- In mei op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk;
- In september op basis van de Miljoenennota; en
- In december op basis van de Najaarsnota van het Rijk.

Het provinciefonds heeft een wettelijke basis in de Financiële verhoudingswet. Het is een begrotingspost op de rijksbegroting. Het Rijk bepaalt de omvang van het provinciefonds via het begrotingsproces. Het provinciefonds beweegt mee met de rijksuitgaven. Extra uitgaven en bezuinigingen hebben direct invloed op de omvang van het provinciefonds. Het krimpt of groeit mee met de rijksuitgaven. Deze beweging heet accres. De omvang van het provinciefonds verandert ook bij nieuwe taken en verantwoordelijkheden.

De meicirculaire heeft betrekking op het boekjaar 2022 en nieuwe meerjarige accresramingen tot en met 2026.

Toelichting

In de meicirculaire 2022 worden de provincies geïnformeerd over de volgende onderwerpen:

1. De hoogte van de uitkering van het provinciefonds;
2. Nieuwe decentralisatie-uitkeringen;
3. De ontwikkeling van de opbrengst per procent van de Motorrijtuigenbelasting; en
4. Beleidsmatige ontwikkelingen.

Deze onderwerpen worden hierna verder toegelicht, inclusief de daaruit voortvloeiende financiële effecten.

1. De hoogte van de uitkering van het provinciefonds

Het accres voor het jaar 2022 is gestegen ten opzichte van de decembercirculaire. Dit wordt voornamelijk verklaard vanuit de verwerking van de beleidsvoornemens van het kabinet Rutte-IV en de toekenning van de compensatie derving procenten MRB elektrische auto's. Daarnaast vindt er nog een positieve afrekening plaats

vanuit het jaar 2021 en ontvangen we een tegemoetkoming in de apparaatskosten die we als provincie maken in de uitvoering van de Wet bodembescherming.

Het accres vanaf het jaar 2022 is substantieel gestegen ten opzichte van de stand van de decembercirculaire van vorig jaar. Dit wordt veroorzaakt door onderstaande ontwikkelingen:

- i. *Verwerking coalitieakkoord Rutte-IV en bijstelling loon- en prijsindexen*: dit coalitieakkoord bevat de beleidsvoornemens van het kabinet en de daarmee gepaard gaande uitgaven. Ook zijn hierin de hogere loon- en prijsindexen meegenomen. Die uitgaven leiden tot een toename van de Rijksbegroting en via de trap-op-trap-af-systematiek ook tot een toename van het provinciefonds.
- ii. *Definitieve afrekening BTW-compensatiefonds over 2021*: in het jaar 2021 zijn minder BTW-lasten gedeclareerd bij het BTW-compensatiefonds door de provincies dan vooraf was voorzien. Conform de gemaakte afspraken wordt dit niet-gedeclareerde deel toegevoegd aan het provinciefonds en via die wijze alsnog toegekend aan de provincies. Voor het provinciefonds gaat dit om een bedrag van € 15,485 miljoen. Dit wordt verwerkt in het uitkeringsjaar 2022.
- iii. *Opschalingskorting (Coalitieakkoord)*: Het kabinet heeft besloten deze kabinetsperiode voor zowel gemeenten als provincies de oploop van de opschalingskorting te schrappen voor de periode 2022 tot en met 2025.
- iv. *Opcenten MRB (Coalitieakkoord)*: Elektrische voertuigen zijn tot en met 2024 vrijgesteld van motorrijtuigenbelasting (MRB). Daardoor lopen de provincies opcenten mis. De provincies worden hiervoor incidenteel gecompenseerd. In deze meicirculaire is dit verwerkt voor de jaren 2022 en 2023. Het jaar 2024 wordt opgenomen in de meicirculaire 2023.
- v. *Bodembescherming*: Tijdens het bestuurlijk overleg op 13 december 2021 tussen de minister van Infrastructuur en Waterstaat, het IPO en de VNG is besloten voor apparaatskosten bodem de algemene uitkering over 2022 voor provincies te verhogen. Het betreft een tegemoetkoming in de kosten van het ambtelijk apparaat dat zorgdraagt voor het uitvoeren van de taken die de Wet bodembescherming toekent aan bevoegde gezagen. Met het aflopen van het Convenant Bodem en Ondergrond (2016-2020) is in 2021 de financiering met betrekking tot bodemopgaven gewijzigd, deze wordt nu gecontinueerd met dezelfde verdeling als in 2021.

Verder geldt dat de verdeelmaatstaven 'inwoners landelijk gebied', 'aandeel binnenwater' en 'oeverlengte' voor het jaar 2022 zijn geactualiseerd met een positief effect op de hoogte van de algemene uitkering. In 2022 ontvangt de provincie Utrecht bij de algemene uitkering ook nog een voordelig afrekening van jaarschijf 2021 ter hoogte van € 1,013 miljoen.

Per saldo is daarmee sprake van een toename van de algemene uitkering van € 25,466 miljoen in 2022. De algemene uitkeringen vanaf het jaar 2023 zijn ten opzichte van de stand van de decembercirculaire van 2021 gestegen met € 136,312 miljoen.

In onderstaande tabel zijn de financiële uitkomsten van de meicirculaire opgenomen.

Tabel 1. Algemene Uitkering (AU) provinciefonds	2022	2023	2024	2025	2026
Bedragen x€ 1.000					
A. Algemene uitkering provinciefonds decembercirculaire	238.831	242.782	247.756	255.038	255.641
B. Mutaties in de meicirculaire 2022:					
- Afrekening jaarschijf 2021	1.013				
- Compensatie derving opcenten MRB elektrische auto's	13.554	13.554			
- Tegemoetkoming apparaatskosten bodembescherming	198	-204			
- Bijstelling uitkering m.b.t. Wet open overheid (Woo)		77			
- Bijstelling accres	10.700	22.377	31.972	41.072	27.463
C. Algemene uitkering provinciefonds (C = A + B)	264.296	278.587	279.728	296.110	283.104

2. Nieuwe decentralisatie-uitkeringen

Decentralisatie-uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het provinciefonds, maar kennen een eigen verdeling over de provincies. Dergelijke uitkeringen zijn beleids- en bestedingsvrij en er vindt geen verantwoording over plaats naar het Rijk. Dit in tegenstelling tot specifieke uitkeringen waar dat wel het geval is. In de meicirculaire is voor de provincie Utrecht één nieuwe decentralisatie-uitkering opgenomen:

- i. *Uitvoeringskosten klimaatakkoord*: De provincie Utrecht ontvangt in 2022 eenmalig € 362.880 in verband met de uitvoeringskosten klimaatakkoord. Vanaf 2023 tot en met 2030 krijgen provincies meer uitvoeringsmiddelen voor klimaat- en energiebeleid. Om de uitvoering van het bestaande klimaatbeleid in 2022 te kunnen voortzetten is van de toekomstige uitvoeringsmiddelen reeds € 5,670 miljoen naar 2022 verschoven. Deze € 5,670 miljoen wordt aan de provincies uitgekeerd via een decentralisatie-uitkering. Over de resterende middelen die in het Coalitieakkoord zijn gereserveerd voor de uitvoeringskosten van medeoverheden voor het klimaatakkoord en aanvullend klimaatbeleid vinden nog gesprekken plaats tussen onder andere VNG, IPO en het Rijk.

3. De ontwikkeling van de opbrengst per opcent van de Motorrijtuigenbelasting

In de meicirculaire wordt aangegeven wat de verwachte opbrengsten zijn vanuit de opcenten die provincies heffen op de Motorrijtuigenbelasting (MRB). Door deze opbrengst per opcent vervolgens te vermenigvuldigen met het voorgestelde opcententariaf van de provincie Utrecht kan bepaald worden wat de verwachte opbrengsten zijn voor de jaren 2022 tot en met 2026. De verwachte opbrengsten zijn hoger dan waar in de vorige circulaire mee is gerekend. De verklaring hiervoor is als volgt:

- i. De huidige opbrengst per opcent is hoger door een toename van het aantal auto's en/of door een toename van het aantal auto's die in een hogere gewichtsklasse vallen;
- ii. De verwachte groei is nu gesteld op 1,1%, terwijl dat in de vorige circulaire 0,7% was.

In tabel 2 is inzichtelijk gemaakt wat de verwachte omvang is van de opbrengsten van de opcenten MRB.

Tabel 2. Opbrengsten opcenten Motorrijtuigenbelasting	2022	2023	2024	2025	2026
Bedragen x € 1.000					
A. Primaire begroting 2022 (o.b.v. meicirculaire 2021)	139.414	142.745	145.099	147.636	147.636
B. Actualisatie i.v.m. index CPB (maart 2022), zoals toegelicht in Kadernota 2023-2026		999	1.016	1.033	2.987
C. Mutatie o.b.v. de meicirculaire 2022:	686	1.370	4.116	6.860	9.762
D. Opbrengsten opcenten MRB (E = A + B + C)	140.100	145.114	150.231	155.529	160.385

4. Beleidsmatige ontwikkelingen

Normeringssystematiek

Zoals toegelicht in het Coalitieakkoord en de daaruit volgende Startnota heeft het kabinet Rutte IV besloten twee belangrijke wijzigingen in de indexering van de algemene uitkering van de fondsen door te voeren. Allereerst is besloten dat tot en met 2025 het accres grotendeels op basis van bestaande afspraken berekend wordt. Ten tweede is in het Coalitieakkoord besloten dat de fondsen vanaf 2026 niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd worden. Daarmee vervalt de koppeling aan de rijksuitgaven. Het gereserveerde accres vanaf 2026 wordt wel bijgesteld als gevolg van de jaarlijkse loon- en prijsontwikkeling zoals deze door het CPB wordt geraamd.

Herijking provinciefonds

Zoals in de meicirculaire 2021 is vermeld vindt er momenteel een herijkingsonderzoek provinciefonds plaats. In april 2022 is het tussenproduct van de eerste fase van het onderzoek (de uitgaven- en inkomstenanalyse) vastgesteld en gepresenteerd aan de AAC Financiën en aan de BAC Financiën van de provincies. De tweede fase van het onderzoek betreft het ontwikkelen van een nieuw verdeelvoorstel voor het provinciefonds, door per uitgaven- en inkomstencluster een verdeelformule te ontwikkelen. De planning is om het technische onderzoek vóór de zomer van 2022 af te ronden. Het eindrapport van het herijkingsonderzoek zal worden betrokken bij het bredere bestuurlijke gesprek tussen de provincies en het Rijk over een stabielere financieringssystematiek voor gemeenten en provincies na 2026.

Financiële consequenties

De financiële consequenties die voortvloeien uit de meicirculaire 2022 worden via een meerjarige begrotingswijziging verwerkt in de Zomernota 2022. In tabel 3 is inzichtelijk gemaakt wat de financiële consequenties per jaarschijf zijn ten opzichte van het begrotingssaldo 2022 en de Kadernota 2023-2026.

Samenvattend:

2022: € 26,152 miljoen voordelig;

2023: € 8,613 miljoen voordelig;

2024: € 14,042 miljoen voordelig;

2025: € 22,559 miljoen voordelig;

2026: € 17,918 miljoen voordelig.

Cumulatief is sprake van een voordelig effect van € 63,132 miljoen voordelig.

Tabel 3. Ontwikkeling begrotingsaldi

Begrotingssaldo	2022			
Bedragen x € 1.000				
A. Begrotingssaldo 2022	-			
B. Mutaties in de meicirculaire 2022:				
- Afrekening jaarschijf 2021	1.013			
- Compensatie derving opcenten MRB elektrische auto's	13.554			
- Tegemoetkoming apparaatskosten bodembescherming	198			
- Bijstelling accres	10.700			
- Actualisatie opbrengst opcenten MRB	686			
C. Herziene begrotingssaldo (C = A + B)	26.152			
Begrotingssaldo	2023	2024	2025	2026
Bedragen x € 1.000				
A. Saldo Kadernota 2023 - 2026 (vóór verrekening met saldi reserve)	-52.087	23.380	22.455	17.063
B. Mutaties in de meicirculaire 2022:				
- Compensatie derving opcenten MRB elektrische auto's	13.554			
- Tegemoetkoming apparaatskosten bodembescherming	-204			
- Bijstelling uitkering m.b.t. Wet open overheid (Woo)	77			
- Bijstelling accres	22.377	31.972	41.072	27.463
- Actualisatie opbrengst opcenten MRB	1.370	4.116	6.860	9.762
C. Reeds verwerkt in de Kadernota 2023-2026				
- Mutaties in de september/decembercirculaire 2021	-5.480	-5.712	-6.317	-12.501
- Maartbrief	-9.528	-16.334	-19.056	-6.806
- Compensatie derving opcenten MRB elektrische auto's	-13.554			
D. Herziene begrotingssaldo (D = A + B -/- C)	-43.474	37.422	45.014	34.981
Begrotingssaldo (structureel)	2023	2024	2025	2026
Bedragen x € 1.000				
A. Structureel saldo Kadernota 2023 - 2026	14.610	21.556	36.182	9.358
B. Mutaties in de meicirculaire 2022:				
- Compensatie derving opcenten MRB elektrische auto's	13.554			
- Tegemoetkoming apparaatskosten bodembescherming	-204			
- Bijstelling uitkering m.b.t. Wet open overheid (Woo)	77			
- Bijstelling accres	22.377	31.972	41.072	27.463
- Actualisatie opbrengst opcenten MRB	1.370	4.116	6.860	9.762
C. Reeds verwerkt in de Kadernota 2023-2026				
- Mutaties in de september/decembercirculaire 2021	-5.480	-5.712	-6.317	-12.501
- Maartbrief	-9.528	-16.334	-19.056	-6.806
- Compensatie derving opcenten MRB elektrische auto's	-13.554			
D. Herziene structurele begrotingssaldo (D = A + B -/- C)	23.223	35.598	58.741	27.276

Vervolprocedure / voortgang

In de Zomernota 2022 worden de meerjarige financiële effecten die voortvloeien uit de meicirculaire verwerkt.

Bijlagen

1. Meicirculaire 2022

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen